

jeseň 2019/20

Časopis žiakov a profesorov Gymnázia Jána Kollára so žiackym domovom v Báčskom Petrovci

Číslo 62 ročník 33

Samovzdelávajúci krúžok Sládkovič založil sa z podnetu profesora dr. A. Siráckeho 1. októbra 1925. Úlohou krúžku bolo podnietiť u žiakov samovzdelávanie a osamostatniť ich vo verejnom vystupovaní, v myslení, v debate a prostredníctvom žiackych literárnych prác, recitácií, diskusií a rôznych poriadaní rozvíjať u nich kritický postoj voči umeniu, vzdelaniu, politike a spoločenskému životu. A preto Sládkovič bol nielen zárodkom, z ktorého vyrástli poprední mladí slovenskí literáti v Južoslávii, lež i najmasovejším a najpokrokovejším žiackym združením, veľmi kladne vplývajúcim na zmýšľanie a svetonázor gymnaziálnej mládeže, čo sa v plnej miere prejavilo najmä v pohnutých vojnových časoch.

Vážení čitatelia,

v roku oslavy 100. výročia pôsobenia nášho Gymnázia aj literárny krúžok Sládkovič určitým spôsobom prispieva k tomuto jubileu. Toto číslo venované je spomienkam na zašlé časy, na gymnazistov, gymnaziálne dni, zážitky školské i mimoškolské, vplynulo z projektov, ktoré na hodinách slovenčiny robili vlašajší prváci, tohtoroční druháci. Je to zhrnutie spomienok členov ich rodín, rodinných kamarátov, známych, spoluobčanov. Do čísla sme vybrali niektoré časti projektov. Sú tu i úryvky básní a próz niektorých bývalých gymnazistov, nekorších našich známych spisovateľov.

V mene redakcie časopisu Sládkovič,

s pozdravom,

šéfredaktor literárneho časopisu Sládkovič,

Damjan Kalko II.b

ZALOŽENIE A NÁPLŇ ČASOPISU SLÁDKOVIČ

Ako vo svojej práci zo slovenčiny pod názvom Literárny krúžok Sládkovič – dlhoročný sprievodca petrovských gymnazistov píše Hana Slavková v školskom roku 2008/09, „...už o šesť rokov po založení gymnázia, v rámci tejto školy začína pôsobiť aj Sládkovičov samovzdelávací krúžok, ktorý ponúkol žiakom novú formu získavania poznatkov a obrovské možnosti prezentovania svojich vlastných ideí, skúmania, rozmýšľania, vyjadrovania sa. Podobná idea sa zrodila ešte v školskom roku 1922/23, keď bolo vydané prvé a jediné číslo časopisu Snahy, ktoré však bolo zhabané pre komunistickú náplň. O tri roky neskoršie prichádza na gymnázium mladý, vzdelaný a ambiciózny profesor dr. Andrej Sirácky, ktorý dáva iniciatívu na založenie samovzdelávacieho krúžku, čo sa uskutočňuje hneď 1. októbra 1925.

Krúžok bol hneď od začiatku usmernený zvlášť na literatúru, no mal aj iné zamerania a bol vlastne akoby hybnou silou celého gymnázia...“

Časopis Sládkovič pôsobí a vychádza v rámci literárneho krúžku Sládkovič na škole. Tento krúžok vychoval až netradične veľké množstvo dnešných vážených spisovateľov, jazykovedcov, z ktorých spomenieme len niektorých: Paľo Sabo-Bohuš, Juraj Mučaji, Andrej Ferko, Michal Babinka, Tibor König, Juraj Spevák, Juraj Tušiak, Miroslav Krivák, Pavel Grňa, Ján Labáth, Pavel Mučaji, Viera Benková-Popitová, Tomáš Čelovský, Zoroslav Spevák-Jesenský, naša známa jazykovedkyňa Mária Myjavcová a mnohí ďalší. Ako možno predpokladať, všetky tieto osobnosti svoje prvé diela s trémou a trasúcim sa hlasom, ale zároveň s večnou láskou a netrpezlivosťou čítali práve na jednom zo zasadnutí Sládkoviča, ktorý im potom ukázal ďalšiu cestu spisovateľskými trasami.

Časopis Sládkovič sa začal vydávať roku 1975, v ktorom mohli všetci žiaci rovnoprávne uverejňovať svoje literárne práce, oboznámenia o dianiach na škole, články z rozličných oblastí, rozhovory s profesormi, zaujímavosti zo života žiackeho domova... Začiatky časopisu neboli ľahké, veď ani technológia vtedy predsa ešte nebola natoľko vyvinutá, no kde je vôľa, tam úspech nevystane. Každoročne sa teda vydávali, a aj dodnes sa s výnimkami vydávajú v priemere jedno-dve čísla časopisu počas školského roka, ktoré slúžia ako úspešní predstavitelia samého gymnázia, no tiež aj ako trvalá spomienka na práce mnohých, na ktorých by sa možno časom zabudlo. Aj keď sa v deväťdesiatych rokoch z finančných dôvodov časopis vydával zriedkavejšie, predsa sa roku 1997 našiel medzi prvými výhercami celoslovenskej súťaže Štúrovo pero v kategórii zahraničných účastníkov. Rovnaký úspech neminul časopis ani v roku 2012.

Marta Pavčoková

Úryvky zo žiackych projektov Život gymnazistov v minulosti

Píše: Marian Privizer II.a, informátorka: Anna Privizerová, narodená r.1946, žije v Kysáči

Keď ona chodila do školy, a bolo to v rokoch 1961/1962 až 1965/1966, škola mala názov Slovenské gymnázium v Petrovci.

Boli absolventi učiteľskej školy.

Smery: učiteľský, prírodo–matematický, remeselnícky, osvetový, kulturologický...

Zapísalo sa 35 žiakov a zakončilo ho 23 žiakov.

Na prijímačkách museli vedieť slovenčinu, matematiku a hudobnú.

Počas školenia niektorí žiaci opakovali ročník alebo aj opustili školu.

Pamätá si na profesorov napr. na Juraja Feríka st. a Štefana Častvena.

Juraj Ferík skúšal na prijímacej skúške hudobnú výchovu.

Doobedu chodili na hodiny a poobede hospitovali (III.ročník).

Mali radiátory a ročníky pred nimi mali pece.

Havranksi si nekupovali ako dnes, ale jedna žena prinášala rožky alebo škvarkové pagáčiky, ktoré predávala za 1 alebo 2 dináre.

Cestujúca bola jedna a ostatní bývali v internáte alebo bývali súkromne.

Internát bol tam, kde je v Báčskom Petrovci dnes stanica polície. Žiaci boli z Petrovca, Erdevíku, Starej Pazovy, Selenče, Padiny, Kulpína, Boľoviec a z Kysáča.

Nosili rovnošaty a mali obuté topánky a v zime čižmy.

Školské veci: zošity, knihy nemali (bola iba Pedagógia a Metodika a didaktika) a tašky mali plátené alebo z plastu. Iní mladí z ich rodných osád sa im často posmievali, keď prišli domov.

Ich obľúbenými predmetmi boli výtvarná a slovenčina. Profesorom slovenčiny bol Samuel Dubovský.

Úryvky zo žiackych projektov Život gymnazistov v minulosti

Vypracoval: Martin Zvara II.a

Informátorka: Anna Pavlová-Banovič, narodená roku 1957, žije v Báčskom Petrovci

Anna Pavlová-Banovičová z Báčského Petrovca navštevovala gymnázium v rokoch 1972 až 1976. V tých rokoch sa naše gymnázium menovalo Slovenské gymnázium v Petrovci. Smery, čiže odbory boli inakšie ako dnes. Existovali nasledovné obory: spoločenský odbor, matematický odbor a KV odbor (tzv. kvalifikovaní majstri, neskoršie sa z nich stali remeselníci). Jedna trieda mala približne 25 až 30 žiakov a v jednom ročníku boli tri alebo štyri triedy. Rozdelenie tried podľa odborov najčastejšie bolo také, že jestvovala jedna trieda pre spoločenský odbor, jedna pre matematický odbor a ostatné dve pre KV odbor (mali oddelené triedy pre chlapcov a pre dievčatá). A. Pavlovej-Banovičovej triednymi profesormi boli: Mária Škantíková (v I. ročníku) a Pavel Páleš (v II., III. a v IV. ročníku).

Výučba bola kabinetová ako aj dnes, začínala sa o 7. hodine ráno a končila o 13. hodine. Kým predpoludním sa konala výučba, popoludní prebiehali mnohé aktivity a krúžky. Výučba sa konala výlučne v slovenskom jazyku, aj keď triedy boli vlastne zmiešané, čiže boli v nich žiaci Slováci a Srbi. Žiaci z tried so srbskou vyučovacou rečou tiež navštevovali výučbu po slovensky. Ústne odpovedania mohli prebiehať buď po slovensky, alebo po srbsky, podľa preferencie žiakov. Vykurovanie bolo ústredné, na drevo a na uhlie.

Desiatu predávala jedna žena, ktorá doma robila „burek“, škvarkové pagáče, tzv. „pogáče“ a „lepňa“. Prichádzala na každú veľkú prestávku. Žiaci tiež mali možnosť prinášať si desiatu z domu, zvlášť tí, ktorí prichádzali z druhých dedín. Internát neexistoval. Cestujúci z bližších osád prichádzali na bicykloch alebo autobuse a žiaci z ďalekých dedín boli ubytovaní po rodinách.

Všetci žiaci museli mať čierne rovnošaty, aj chlapci, aj dievčatá. Bolo to hlavne preto, aby sa medzi žiakmi nerobili rozdiely podľa toho, kto má aké oblečenie. Jedine obuv mali na sebe inakšiu, každý si obul, čo mal. Profesori tiež mali uniformy, najčastejšie sivé. Žiaci, ktorí v škole museli stráviť celý deň, potrebovali väčšie tašky, aby sa im do nich vmestili okrem učebníc a písaniek, peračnikov aj úbor pre telesnú, desiatu...

Gymnazisti, ktorí pochádzali z druhých dedín, boli v ich rodných dedinách považovaní za budúcich „pánov“, z nich sa stávali intelektuáli. Obľúbené predmety žiakov boli slovenčina, chémia, zemepis a biológia, a najmenej obľúbené predmety boli telesná výchova, obrana a ochrana, sociológia a dejepis.

Dalo by sa to celé porovnať aj so súčasnosťou. V minulosti internát neexistoval, ale otvorenie internátu spôsobilo mnohé zmeny a umožnilo ubytovanie omnoho väčšieho počtu žiakov z ďalekých dedín. Predtým triedy boli zmiešané a všetci žiaci museli vedieť rozprávať po slovensky a po srbsky. Dnes vo všeobecnom smere máme dve triedy, v ktorých sa vyučuje hlavne po slovensky (sú aj výnimky, predmety ako napríklad latinčina, srbčina a nemčina, na týchto hodinách sa výučba koná v srbskom vyučovacom jazyku), a jednu triedu so srbským vyučovacím jazykom, okrem u prvákov, kde pre všeobecný smer je iba jedna trieda so slovenským, a jedna so srbským vyučovacím jazykom. V trojročnom kuchárskom odbore je iba jedna trieda so slovenským vyučovacím jazykom. V minulosti všetci žiaci mali oblečené čierne rovnošaty, ale dnes je to celkom inak a všetci si obliekajú to, čo chcú a môžu. Skôr existoval spoločenský, matematický a KV odbor, kým dnes máme všeobecný smer v slovenskom a srbskom vyučovacom jazyku a kuchársky odbor. Výuka trvala od 7.h do 13.h, a dnes trvá od 7:30 a najčastejšie do 13:30, lenže u prvákov a druhákov niekedy aj dlhšie kvôli dvom novým povinným voliteľným predmetom, ktoré boli uvedené novou reformou.

Úryvky zo žiackych projektov Život gymnazistov v minulosti

Vypracovali: Nina Marčoková, Ema Hricová a Marína Miljević II.a

Informátor: Michal Ďurovka, narodený r. 1946, žije v Kysáči

Michal Ďurovka, Dr. poľnohospodárskych vied, riadny profesor na Univerzite v Novom Sade. Narodil sa v Kysáči 9. októbra roku 1946. Základnú školu skončil v Kysáči (1961), zmaturoval na Gymnáziu Jána Kollára (1965) a Poľnohospodársku fakultu absolvoval v Novom Sade (1970). V rámci profesionálneho zdokonaľovania absolvoval štúdijné cesty do Anglicka, Holandska a Ruska. Na Poľnohospodárskej fakulte v odbore zeleninárstvo pracoval 41 rokov. Je autorom a spoluautorom 16 kníh, 3 monografií a 180 vedeckých prác.

Zápis

Do gymnázia v Báčskom Petrovci sa zapísal celkom náhodou, pretože nezložil prijímaciu skúšku do strednej chemickej školy v Subotici (chemické značky prvkov vedel pomenovať iba v slovenčine, nie aj v srbčine). Neskôr bol šťastný, že sa mu tento zápis nepodaril. Jednak preto,

že bol bližšie k svojmu rodisku, ale i preto, že v ďalšom školení mohol používať svoj materinský jazyk.

Chmeľ

Prvý deň prvého ročníka bol prvého septembra v učebni petrovského gymnázia. Druhý deň bol v petrovskej chmeľnici. Oberanie chmeľu bolo záväznou aktivitou všetkých žiakov gymnázia. Zamerané bolo na pomoc štátnemu majetku (u Kidričov), ale tiež i s cieľom spoznávania svojich spolužiakov.

Petrovský, vlastne vojvodinský chmeľ (odroda Báčka) bol vtedy svetoznámy, pestoval sa vo Vojvodine zhruba na 5000 ha. Báčsky Petrovec bol centrom pestovania a dopracovania (balenia) chmeľu. Vyvážal sa do mnohých krajín, aj do Japonska.

Osobná skúsenosť:

„S pestovaním chmeľu som sa stretol už doma, na otcovskom poli. Ako dvanásťročný chlapec som musel viesť koňa, ktorý ťahal motorovú striekačku po chmeľnici. Popínava rastlina chmeľu narastená do výšky aj 4-5 metrov sa občas zachytila koňovi cez oči alebo cez krk, na čo kôň reagoval búrlivo. Zodvihol hlavu – a tým aj mňa – aj pol metra do vzduchu.

Z toho dôvodu som najviac zo všetkých rastlín na svete nenávidel chmeľ. Akurát preto som si vopred premyslel, akú robotu si na obračke u Kidričov vyberiem. Vyvolil som si prinášať spolužiakom vodu na občerstvenie. Bolo to trochu huncútsky, lebo spolužiaci mali záväzok naoberať, ak si dobre spomínam, 4 alebo 5 požuniek chmeľa denne. Nosenie vody, musím uznať, nebolo také náročné.“

Cesta a internát

Cestovanie z Kysáča do Petrovca a naopak vôbec nebolo jednoduché.

V jarnom a jesennom období nebol problém bicyklom zdolať pätnásťkilometrovú vzdialenosť letnou cestou, čo trvalo asi pol hodiny.

Od novembra až do marca sa muselo cestovať inými dopravnými prostriedkami.

„Na železničnú stanicu, ktorá je od stredu Petrovca vzdialená asi päť kilometrov, sa cestovalo „konibusom“. Vyštartoval o 13. hodine a potom sme pomaly tiahli na petrovskú železničnú stanicu. Tam sme čakali na vlak, ktorý prichádzal o 15. hodine. Ten nás viezol do Nového Sadu.

Z Nového Sadu do Kysáča premávala „sedmárka“ – vlak, ktorý vyštartoval o siedmej.

Cesta z Petrovca do Kysáča vtedy trvala asi 7 hodín.“

Cezpoľní žiaci mohli byť ubytovaní v internáte, alebo v domácnostiach niektorých petrovských rodín. Väčšina Kysáčanov sa rozhodla bývať v súkromných domoch.

„Dvaja moji priatelia z Kysáča bývali spolu so mnou u Majerskovcov. Mali sme tam vynikajúce podmienky pre učenie, domáci nám zabezpečili aj stravovanie.

Od hanby za naše nepremyslené vyčítanie v ich dome sme sa v jednu noc zbalili a bez pozdravu sme sa presťahovali do prázdneho Abrahámovho domu na Širokej ulici pri Begeji.

V tom dome už dlho nikto nebýval, gazdovali tam myši. Nedali nám pokoj ani v noci, behali, pišťali a hrýzli naše veci. Sladké zadosťučinenie nám spôsobila debna s medom, ktorú sme našli na povale a ktorú sme si vychutnávali celý rok.

V Abrahámovom dome sme jedli to, čo sme si sami uvarili, hlavne praženicu so slaninou a do konca školenia sme potajomky vzdychali za maškrtami tety Majerskej.

V škole sme havranku čiže desiatu dostávali zdarma.“

Oslava Nového roka

Na gymnáziu sa Silvestrovský večierok zaznamenával s veľkým nadšením. Pre túto príležitosť musel byť kúpený nový odev, ako i nové topánky.

„Obvykle sa nakupovalo v Novom Sade. Jedny topánky sa mi nesmierne páčili, no boli mi tesné. Otec ma upozornil, aby som si dobre premyslel tú kúpu, že iné do nasledovného roka nedostanem. Topánky sme kúpili a ja som hrdinsky musel znášať následky svojho rozhodnutia. Najdôležitejšie bolo, že sa krásne leskli a predvádzali tanečné kroky v telocvični gymnázia na večierku aj po polnoci. Tváril som sa, že ma netlačia, hoci mozole na mojich nohách svedčili o niečom celkom inom...“

Príbeh so Zorkou

V šesťdesiatych rokoch 20. storočia boli veľmi populárne cowboyské filmy. Keď som raz prišiel z Petrovca domov, pozval som kamaráta Kysáčana, ktorý mal fotografický aparát, aby zvečnil ako Winnetou Michal jazdí na trojročnej kobyly Zorke.

„Vyviedli sme ju z maštale a ja som bez sedla cválal po dvore až po záhradu. Zorka sa vymkla spod kontroly a v okamihu začala šialene utekať späť do maštale. Aj do nej vošla, i moje nohy vošli, no trup a hlava zostali ležať pred maštalnými dverami.

Do gymnázia som nechodil celý týždeň, no ozajstný dôvod mojej „choroby“ som spolužiakom nevyzradil veľmi dlho. Povďačný som, že priateľ s fotoaparátom nezaznamenal túto trápnu chvíľu v predvážaní môjho cowboyského umenia.“

Triedny profesor ako vzor

Ažda každý žiak si najradšej spomína na dni strávené na výlete. V treťom ročníku navštívili prekrásne Plitvické jazerá. Vďaka triednemu profesorovi Samuelovi Dubovskému si tento výlet so spolužiakmi pripomínajú pri každom oficiálnom i všednom stretnutí.

„Keď bol vytlačený román Františka Hečka Červené víno, náš triedny profesor priniesol na hodinu jeden z prvých, ešte čerstvých výtlačkov a namiesto určeného učiva, začal už odo dverí čítať úryvky z románu a potom ich i svojsky vysvetľovať. Takú prednášku sme si vypočuli s otvorenými ústami, pričom sa počas 45 minút mohla počuť každá mucha, ktorá preletela ponad naše hlavy.

Bol to vynikajúci pedagóg a zároveň dobrý človek. Jeho postoj voči svojim žiakom bol pre mňa vzorom a inšpiráciou v mojej práci so študentmi na fakulte.“

Maturitná práca

Napísal maturitnú prácu, ktorá sa vzťahovala na evidovanie a opis močiarov v petrovskom a čiastočne aj vo futockom chotári.

„Túto úlohu som pochopil vážne a vypracoval som ju s osobitnou vášňou. K tomu ma viedol profesor biológie Samuel Spevák, na ktorého si spomínam s veľkou úctou. Možno práve toto bolo rozhodujúce pre zápis na Poľnohospodársku fakultu v Novom Sade...“

Perlička zo školského dvora

„Musím uznať, že som telesnú výchovu mal veľmi rád, ale iba vtedy, keď sme hrali futbal alebo hádzanú. Cvičenia na náradí som nenávidel a zahrievací beh v školskom dvore na začiatku hodiny som neznášal. Často sa stávalo, že som bol posledný a súdruh učiteľ Častven spravidla skríkol: „Ďurovka, ešte jeden kruh!“ , pričom som si tak pre seba (a spolužiakov) zošomral: „No, dva“. To profesor na moje nešťastie raz i počul a povedal: „Nie dva, ale tri!“.“

Úryvky zo žiackych projektov Život gymnazistov v minulosti

Vypracovali: Irena-Miriam Nvotová, Dajana-Jana Brnová, Ivana Lekárová II.a

Informátori: Zuzana Lekárová, Ján Brna a Ján Pavlis

Traja gymnazisti – tri obdobia – tri aspekty

Naše gymnázium už 100 rokov zachováva kultúru, tradície a predovšetkým slovenský jazyk. Aj keď veľmi dobre vieme, že naše gymnázium tohto roku oslávilo sté narodeniny (učitelia sa dobre vynasnažili vrezať nám to do pamäte – však im to nezazlievame, keďže nie je každodennou vecou pracovať na slovenskom gymnáziu, ktoré sa nachádza mimo Slovenska a pôsobí už 100 rokov) ešte stále nám je ťažko uvedomiť si a predstaviť, že naši rodičia, starí rodičia sedeli v tých istých laviciach ako dnes sedíme my. Aj keď chodíme do tej istej budovy ako oni, učíme sa po slovensky ako oni, máme rovnaké (nie všetky) predmety ako oni, vidno, že systém školstva prešiel určitými zmenami. Ako to vieme? Zistili sme si to same.

Zuzana Lekárová, Ivanina Lekárovej stará mama, sa narodila 6. apríla r. 1937 v Báčskom Petrovci. Na gymnáziu zmaturovala r. 1955. Srbčinu a nemčinu vyštudovala na Vyššej

pedagogickej škole v Novom Sade. Neskôr sa stala učiteľkou srbčiny na základnej škole v Petrovci.

Keď Zuzana bola žiačkou gymnázia, škola sa menovala Slovenské gymnázium v Petrovci. Odbory boli dva a boli to učiteľský a všeobecný smer. I keď najčastejšie počet tried v generácii bol taký, že tu boli dve slovenské triedy, počet žiakov v jej generácii bol veľmi malý. O tom hovorí aj fakt, že boli jediná trieda v tej generácii. V triede bolo 19 žiakov, ale z nej sa niektorí neskôršie prepísali na učiteľský smer a tak v triede zostalo iba 16 žiakov.

V čase, keď bola žiačkou, gymnázium trvalo 8 rokov. Predtým bola najprv 4 roky v základnej škole a mala rovnakú učiteľku, čiže môžeme to porovnať s dnešnými nižšími triedami na základnej škole. Potom, ako 12-roční, žiaci postupovali do prvej triedy gymnázia. V prvých troch rokoch mala troch triednych učiteľov. Najprv to bola profesorka Labátová, potom profesorka Šišková a potom Hrnčiarová. Na konci 4. ročníka písali malú maturitu. Jej posledným triednym profesorom na gymnázium od 4. až po 8. ročník bol Štefan Ferko. Výučba prebiehala v slovenčine a vždy predpoludním. Popoludní boli aktivity ako napr. krúžky a tomu podobné. Učili sa štyri jazyky: slovenčinu, srbčinu, ruštinu a angličtinu.

Vykurovanie mal najčastejšie na starosti školník a vykurovalo sa pecami takzvanými plamienkami. Desiatu si mohli buď kupovať, alebo si ju mohli nosiť z domu. Cez prestávku chodieval pekár Dudáš s veľkým hlbokým pleteným košom na chrbte, v ktorom boli rožky, ktoré si potom žiaci mohli kupovať. Nesmeli vychádzať von kúpiť si desiatu. Cestujúcich mali hlavne z Kulpínu a dedín, ktoré neboli veľmi vzdialené od samotného Petrovca. Internát síce existoval, ale nachádzal sa na mieste, kde je dnes polícia. Pre cestujúcich tu bola tiež aj možnosť bývať súkromne. A bola tu samozrejme aj možnosť chodiť pešo z Kulpínu do Petrovca, ale to bola asi tá posledná možnosť preto, že aj keď je vzdialenosť medzi Petrovcom a Kulpínom nie tak veľká, nikomu by sa to tak včas ráno nechcelo celé prekráčať.

Do školy dievčatá nosili čierne rovnošaty s bielym golierikom. Na telesnú výchovu nosili biele blúzky, krátke plátené sukničky, biele gumenky, ktoré si suchali bielou kriedou, aby zostali čisté a čierne cvičky. Gumenky boli podobné teniskám a cvičky sa navliekali na nohu. Medzi školské potreby patrili čítanky z anglického a ruského jazyka, písanky a tiež aj tašky: aktovky. Na exkurzii boli na Ochride, v dnešnom Macedónsku a v Dubrovniku, v dnešnom Chorvátku. Zuzanine obľúbené predmety boli jazyky o čom svedčí, ako bolo už vyššie spomenuté, že sa neskôršie stala učiteľkou srbčiny. Slovenský jazyk mala rada preto, že to bol a ešte stále je jej materinský jazyk a dodnes rada číta knihy preložené do slovenčiny a diela známych slovenských autorov. Angličtinu žiaľ nezvládla najlepšie a to preto, že mala výborné známky z recitovania básní, ktoré vlastne iba čítala kým profesorka pozerala von oknom. Jej menej obľúbenými predmetmi boli matematika a prírodné vedy ako chémia a fyzika, ktoré ani dnes nemá rada. Z tých troch najväčšmi nemá rada matematiku. Hovorí, že mala profesorku, ktorá ju vyvolala ku tabuli vypočítať príklad a ona tomu príkladu nerozumela. Absolútne ho nevedela vyriešiť, profesorke sa to veľmi nepáčilo a tak odtvedy nemá rada matematiku a ani tú profesorku.

No všeobecne na gymnázium si pekne spomína. Veľa sa naučila a mala tam kopy krásnych zážitkov, na ktoré dodnes spomína so slovami: „Boli to najkrajšie roky.“ A rozpráva o nich práve mne, jej vnučke, žiačke toho istého gymnázia.

V rozhovore s informátorom, presnejšie s Jánom Brnom, Dajaniným Brnovej otcom, spoločne sme otvorili kúzelné dvere školského života na gymnázium v rokoch 1972-1978.

Ján Brna sa narodil r. 1959 v Báčskom Petrovci. Na gymnázium bol žiakom v rokoch 1972-1978 a bol žiakom Pedagogickej akadémie Žarka Zreňanina zo Somboru s vysunutou triedou na gymnázium. Po ukončení stredoškolského štúdia, zapísal sa na Pedagogickú fakultu v Sombore, ktorú úspešne zakončil. Pracoval ako učiteľ triednej výučby a dlhé roky bol i riaditeľom na petrovskej základnej škole. Teraz pracuje v Zhromaždení obce Báčsky Petrovec na funkcii zástupcu predsedu obce.

A ako mu darilo na gymnázium? Ktoré boli jeho obľúbené predmety? Kto bol jeho triednym profesorom? Aké mal zážitky? Nuž takto...

Počas rokov, keď Plameni chodil do gymnázia, takú prezývku mu totiž prišli kamaráti, gymnázium sa menovalo Gymnázium Jána Kollára. Existovali dva smery: prírodo-matematický smer a jazykový smer a samozrejme aj vysunutá trieda. V generácii boli 4 triedy. Žiaci boli do tried zaradení podľa odborov, ktoré si zvolili. Najčastejší počet žiakov v triede bol 25. Aj keď nebol „typický“ žiak bežného gymnázia, jeho vyučovanie bolo veľmi podobné ako u žiakov regulárneho gymnázia. Jeho triednym profesorom bol básnik Pavel Mučaji, ktorého si veľmi uctieval.

Keď sa dnes povie petrovské gymnázium, mnohí si predstavia veľkú starú budovu, pavilón a žiacky domov. Teraz je tomu tak, ale v sedemdesiatych rokoch bolo trochu inak. Kým stará budova a pavilón už pevne stáli vo dvore gymnázia, žiacky domov tam nebol. Z toho vyplýva fakt, že internátčanov nemali. Mali cestujúcich, prevažne z Pivnice, ale mnohí žiaci boli ubytovaní súkromne, u rodákov alebo kamarátov. Keďže sedemdesiate roky boli zvláštne, módné trendy v tom čase boli všetko okrem glamúru, tomu nepomáha ani fakt, že môj otec bol mládenec, ktorému toľko nezáležalo na zovňajšku (o tom svedčia mnohé fotky z toho obdobia). V tom čase zvyčajne mali všetci dlhšie kučeravé vlasy, celí boli oblečení v džínse. Tento materiál bol považovaný takmer za rovnošatu a módné trendy ani neboli toľko sledované zo strany mladých. Tak sa zdá, že slovu „móda“ ani nerozumeli. Na učenie mali učebnice, no nepoužívali ich všetci. Nosili si písanky, ktoré viazali opaskom alebo ich nosili v kožených taškách. Keď ide o obľúbené predmety, mal rád výtvarnú a telesnú. O tom nám veľa hovorí to, že dlhé roky trénoval volejbal, dokonca hral aj v tíme gymnázia a taktiež jeho veľkou záľubou bol aj folklór. Na gymnázium mu choreografom a umeleckým vedúcim bol profesor telesnej výchovy Štefan Častven, s ktorým pozdejšie šli na exkurziu do Slovenjgradca v dnešnom Slovinsku.

Ján Pavlis sa narodil roku 1985 v Báčskom Petrovci, na gymnáziu maturoval v roku 2004 a skončil Fakultu športu a telesnej výchovy v Novom Sade. Dnes pôsobí ako riaditeľ turistickej organizácie v Báčskom Petrovci.

Podľa jeho slov v rokoch 2000-2004 Gymnázium sa menovalo Gymnázium Jána Kollára so žiackym domovom v Báčskom Petrovci. Existoval iba jeden odbor/smer a to všeobecný. Keď ide o počet žiakov, v priemere ich bolo 25-30 v jednej triede a jeho triednou profesorkou bola Mária Činčuráková, prednášala anglický jazyk. Výučba bola veľmi podobná dnešnej. Keď ide o desiatu, vtedy bol k dispozícii bufet, ktorý sa nachádzal v suteréne školy. Internát sa nachádzal na mieste, kde je aj dnes a internátcania boli prevažne z Pivnice, Selenče, Erdevíku, Boľoviec a iných osád, kým cestujúci boli prevažne z Kulpínu a Kysáča. Rovnošaty neboli a tak väčšina žiakov nosila športové oblečenie. Jeho obľúbeným predmetom bola telesná výchova a menej obľúbenými predmetmi boli filozofia, logika a sociológia. Keď ide o exkurzie, chodievali hlavne navštíviť mestá v Srbsku (napr. Niš, Zaječar...) a ich maturitný výlet sa konal do Budapešti.

Ján Pavlis si gymnázium veľmi chváli a hovorí, že zážitky z gymnázia nikdy nezabudne. Tiež neľutuje, že si ako strednú školu zvolil práve naše petrovské gymnázium.

Úryvky zo žiackych projektov Život gymnazistov v minulosti

Vypracovali: Beata Srnková a Adrijana Vozárová II.a

Informátori: Rastislav Surový a Elena Surová, narodení r.1935, žijú v Kysáči

Do gymnázia sa zapísali v r.1945 a skončili ho v r.1953.

V tom čase sa do základnej školy chodilo 4 roky a ak niekto chcel ísť do Gymnázia Jána Kollára, zapisoval sa do 1. triedy gymnázia, na ktorom školenie trvalo 8 rokov.

Malá maturita sa skladala v 4. triede gymnázia a v 8. triede veľká maturita.

Veľká maturita sa skladala 10 dní, každý deň jeden predmet. Preto aj 10 dní skôr zakončili výučbu, aby si zopakovali 4 roky učiva.

Výborní žiaci mali možnosť neskladať maturitu, ale podmienkou bolo, aby napísali písomnú prácu zo slovenčiny, srbčiny a matematiky na 5 alebo na 4.

1945. roku do gymnázia bolo zapísané len asi 30 žiakov z celej Vojvodiny narodených v rokoch 1934 a 1935.

Triedny bol Pavel Chrt'an z Kovačice a učil zemepis.

Posledné 4 roky na školení na gymnáziu mali veľmi vzdelaných profesorov.

V učebniach bola disciplína na najvyššej úrovni. Boli iba v jednej triede. Učebne boli čisté.

Knihy nemali, všetko si zapisovali do "svaštare" – jednej písanky, do ktorej si písali všetko a doma si písali do osobitných písaniek, z ktorých sa potom učili.

Radiátory neboli, v každej učebni boli pece, v ktorých každé ráno zakladali oheň.

Desiata nebola, ale si žiaci na dvore mohli kúpiť rožky.

Internát bol v terajšej policajtnej stanici a niektorí bývali súkromne.

Mávali taktiež aj obrannú výchovu („predvojnička obuka”).

Cestujúci z Kulpínu chodievali pešo a z Kysáča na bicykloch.

Telesnú výchovu im prednášal profesor Labát, u ktorého bola disciplína tiež na najvyššej úrovni. Chlapci a dievčence ju nemávali spoločne.

Všetky predmety mali radi vďaka dobrým profesorom, okrem latinského jazyka, ktorý im prednášal kulpinský lekárnik.

Za najlepších profesorov považujú profesora slovenčiny Jána Kmeťa a profesora srbčiny Michala Filipa.

Úryvky zo žiackych projektov Krúžky gymnazistov z Petrovca v minulosti

Vypracovala: Teodora Šimoniová II.b

Informátor: Ján Šimoni, narodený roku 1945, žije v Selenči

Počas jeho školenia na petrovskom gymnáziu si spomína na štyri krúžky: na literárny krúžok Sládkovič, na biologický, muzický a športový krúžok.

Keď ide o literárny krúžok Sládkovič, viedla ho prof. Mária Myjavcová. Krúžkari sa stretali popoludní. Najlepšie práce boli uverejňované v školskom časopise Sládkovič.

Biologický krúžok viedol prof. Samuel Spevák. Stretnutia členov tohto krúžku bývali každú sobotu. Pracovali aj do jednej hodiny po polnoci. Výstavy boli poriadané v slávnostnej sieni.

Keď ide o hudobný, tzv. „muzický“ krúžok, fingoval v zmysle chóru a orchestra. Hrávali a spievali na rôznych verejných oslavách a poriadaniach. V orchestri hrali na bubnoch, klavíri, harmonike a na kontrabase. Chór viedol profesor Juraj Ferík.

Úryvky z diel niektorých bývalých Sládkovičiarov, neskoršie našich známych spisovateľov

Paľo Sabo-Bohuš

BÁČANIA

(Úryvok)

Všetko je tu požehnané:

Stormy, lúky, lesy, stráne.

Kým svet pláva v polospánkoch,

Do práce sa uberáme.

Do prácesu uberáme,

Plodné ňadrá našej zeme
Rozorieme – rozorieme
Láskou k hrude našej zeme.

Juraj Mučaji

BRAŇOVA DRUŽINA

(Pieseň o petrovských poliach)

II

(Úryvok)

Pútniče!

Keď pôjdeš Báčkou, klobúk zraz k nohám!

Tu biele orgovány spíjajú –

polia sú rovné zlatým mamonám –

tu náručia mladých žien k vydaju

Úryvky z diel niektorých bývalých Sládkovičiarov, neskoršie našich známych spisovateľov

roztavia srdcia sťa oheň rudy

a brázdy razia božím nektárom,

ktorý je zakliaty v čierne hrudy...

Tak peli básnici

Nižnánsky a potom Smrek.

Andrej Ferko

BOLO RAZ ZELENÉ ÚDOLIE

(Úryvok)

Bolo raz zelené údolie,
medová manna, mlieko a rosa.
pod hviezdy nad ním vznášal sa morský vták,
krídlami razsvitu rozsiel červený mak
a po ňom kráčala detská noha bosá.
Padali dažde, kyprela jar,
púšťali chlapci šarkana pod oblak.
Vrzgali kolieska chvosta z papiera,
hviezdny prach pršal výmoľom mliečnych ciest,
kvet bielych jabloní skremenel na jantár.

Úryvky z diel niektorých bývalých Sládkovičiarov, neskoršie našich známych spisovateľov

Michal Babinka

AJ ROVINA V ODZNAKU VLASTI

(básnické oratórium)

X

(Úryvok)

Krepký zdĺhavý tón
krepčiaci

jeden jediný na nezlomenej priamke nedokonavosti
keď dažde lejú do dún živobytia
keď repcú motýle za plesnivým oknom
keď sa natíska myseľ zmyslami svetadejov zohavená
keď otrava vteká do návratov duše
jeden úporný hlas
roviny vlasti mojej
môj

Juraj Tušiak

SEDEM VRAVENÍ

(Symfonieta o našich otcoch)

VRAVENIE ŠIESTE

Na piatok

Úryvky z diel niektorých bývalých Sládkovičiarov, neskoršie našich známych spisovateľov

odídem do Várošu
a nájdem si advokáta.

Nech povie, či sa môž jednať takto,
a vyplácať inak.

Nech povie, či mám konope žať z deviatej,
a každý deviaty snop je:

konope krátke, vňat' hrubá,
že si moja má trlicu zlomiť.

Nech povie,
či kontrakt platí aj pre mňa,
alebo len pre gazdu,
(Ja mu už pošepnem, o čo ide. Aby sa „ten“ nedopočul!)

Nevravím,
zaplatím mu, čo mu patrí,
a súd vyhráme.

Potom ho zavolám do krčmy k Jucike.

Ale nech povie!

Nech aspoň povie!

Úryvky z diel niektorých bývalých Sládkovičiarov, neskoršie našich známych spisovateľov

Miroslav Krivák

VZBURA NA SÁLAŠI

(Úryvok)

(...)V kuchyni za malým stolom obedovali gazdovia a strojníci. Jedli ľahkú polievku a varené sľepky. Na stole bolo aj niekoľko fliaš červeného vína. Tie akoby zapálili Sviniara.

– Tak vy tu jete ľahkú polievku a sľepky, a my červíky?

Bol to počiatok. Dost' nevkusný i nerozmyslený. Ale Sviniar ani nemal kedy a ani nechcel rozmýšľať. Jeho nervami opanovali jedy a on mal na ume len to, že ho ostatní poslali hľadať jest'.

Gazdovia sa nemohli spamätať, nevedeli, čo si majú počať. Okrem gazdu a gazdinej, bola tam aj ich dievka Anča s mužom, Paľom Kolárom. Všetci ostatní ohromení. (...)

Pavel Grňa

PRSTENĽ

(Úryvok)

(...)Ale keď sa naobeduje, tak mu poviem, že sa to tak nerobí. Poviem mu i to, že zajtra pôjdem do mesta ja. Nepôjdem, čože by som tam robila, veď nebudeme každý deň chodiť, ale nech ho trochu naberiem. Zaslúžil si. Veď aj tí by už mohli k nám prísť. Dávno neboli. Ja som mojich rodičov zo sálašu peši chodila pozrieť, ešte som aj jeho na chrbte vliekla. A on aj auto má, a nechodí neviem ako často. Má vraj robotu, písať hádam, to mi je robota, unavený je vraj, a môj starý kosu ťahal, a nebol unavený(...)

Úryvky z diel niektorých bývalých Sládkovičiarov, neskoršie našich známych spisovateľov

Ján Labáth

HODINA PRÍRODOPISU

(Úryvok)

Odchýlia dvere kradmo, nesvojsky,
Aby neprebudili profesorov, ktorí
Tam desia so svojimi formulami,
So svojou spupnosťou,
So svojou priemernosťou,
S chorobnými horlivosťami,

S pomýlenými povolaniami.

Koľko je svetla od slnka po planéty?

Koľko je zrady od vidín po rozčarované oči?

Zacengá zvonec ostro, blúznivo. Pohnú sa

Tiene ako prízraky. A mŕtvi

vstávajú a

Živí žasnú, zoraďujú sa do štyroch radov, kladúc si

Znevrady nepríjemné otázky, nasadzujú si

Bezvýrazné masky.

Úryvky z diel niektorých bývalých Sládkovičiarov, neskoršie našich známych spisovateľov

Pavel Mučaji

NIEKDE V MÁJI

Voňavé noci do záhrad sa skryli

a píšu básne.

Voňavé noci do záhrad sa skryli.

Koľké sa lásky zrodia v tejto

chvíli

a budú šťastné!

Aj v mojom srdci čosi čisté rastie,

čosi ako kvet.

Milovať budem,

ak budem mať šťastie...

Aj v mojom srdci

čosi čisté rastie

pre jeden kvet.

Viera Benková-Popitová

OŠUMELÝ DOM

Aby celkom nepadol oprel sa bokom o tvrdú podošvu zeme

Díva sa bezradne na potomkami opustené domové prahy

Na ľudsky prelietavé prehupy z mladosti do rokov staroby

Úryvky z diel niektorých bývalých Sládkovičiarov, neskoršie našich známych spisovateľov

Prechody z jednej izby do druhej stredom magického pitvora

Tie bez svojich obyvateľov v krutej samote spustli a zamreli

Kamaráčia sa iba s prázdnyimi hniezdami búrkami a vetrami

Aby sa celkom nezosul a nepoddal skaze temravej hlbiny

Kamarátsky ho podopierajú iba veraje oblokov a dverí

Na strechu nad hlavou a na oblačné záplaty I tak nedovídi

Chradne s žieravou ranou samoty zabudnutý na návetří

Z obavy aby deti nad ním nevykonali lapot dávny ortieľ smrti

Takto ostarnutý nahnutý a celý dopukaný ani sám už neverí

Že sa navráti tam kde sa narodil a kam po skone I patrí

Do hlinených Jám za dedinou...

Tomáš Čelovský

RÁD CHODÍM DO ŠKOLY

Do školy chodím necelé dva mesiace a už ma to poriadne nudí. Čítať som vedel už predtým, písať som sa naučil. Čo teda robiť, kým sa to naučia aj ostatní? Trochu sa tvárim, že píšem, a trochu viac čítam pod lavicou. V pondelok som tak čítal Asterixa, v utorok Malého princa, v stredu Kráľovské rozprávky. Vo štvrtok som vyhľadal Milana, štvrtáka, ktorý práve fajčil za záchodom. „Milan, pomôž mi! Prezrad', ako si to dotiahol po štvrtú?“ Milan vyfúkol, potiahol, vyfúkol a povedal:

„Musíš sa zaľúbiť. Tak sa to už dá vydržať.“

„A ako sa to robí?“, opýtal som sa.

„Takto,“ povedal Milan a vyrozprával mi, ako sa treba zaľúbiť.

Úryvky z diel niektorých bývalých Sládkovičiarov, neskoršie našich známych spisovateľov

Dnes je piatok a ja sám seba nepoznám. Stala sa zo mňa biela vrana. Už nepatrím medzi tých, ktorí do školy chodia ako k zubárovi. Som totiž zaľúbený! Najprv som sa zaľúbil do spolužiačky Heleny, potom do našej pani učiteľky a nakoniec do školskej kuchárky. Zamilovaný som ešte do jedného dievčaťa, ale kto je, radšej nepoviem, lebo ona už frajera má.

Do spolužiačky Heleny som sa zaľúbil, keď mi našepkala celú odpoveď, učiteľku mám rád odvtedy, ako ma zvolila za predsedu triedy, a kuchárka je mojou láskou preto, že Helene a mne dáva najväčší rezeň. A to druhé dievča mám rád len tak pre nič, za nič.

Do pondelka sú ešte dlhé dva dni a mne moje lásky už tak veľmi chýbajú, že učiť sa jednoducho nedokážem. Ako si pomôcť, keď som na všetky strany zaľúbený?

Zoroslav Spevák-Jesenský

NEPOKOJ V TRIEDE

Jano chytil pod stolom Marienu za nohu. Mariena capla Vlada po hlave, lebo si myslela, že ju to Vlado. Vlado sa otočil a uštipol Zuzu, lebo bol presvedčený, že ho to Zuza. Zuza chytila gumičku a tres! – Julku do hlavy, lebo Vlada netrafila. Ďuro sa rozchichotal, lebo videl, čo sa stalo. Elena sa obrátila a vylepila zaucho Samovi, lebo si myslela, že sa to on jej smeje, že je tučná. Samo zvrieskol:

– Jóóój!

Súdruh učiteľ zdvihol pohľad a povedal:

– Števo – von!

Števo sa strhol z driemot, vytreštil okále a vyšiel von. V triede bol znovu pokoj.

Šéfredaktor: Damjan Kalko

Redakcia: Damjan Kalko, Ema Turanová, Emília Gániová, Martin Pekár, Martin Zvara, Dajana-Jana Brnová, Irena-Mirjam Nvotová, Ivana Lekárová, Karmena Kováčová, Nina Medovarská, Alexandra Muhová, Teodora Šimoniová, Jana Švecová

Zodpovedné profesorky: Marta Pavčoková, Annamária Boldocká-Grbićová, Helena Despić, Branislava Janković

Na titulnej strane: Manifest Sládkovičiarov

Fotografie v časopise sú z vlastných zdrojov žiakov